

Staveutfordringar på mellomtrinnet

Hamar, september 2017

Sofie Emilie Holmen, Høgskulen i Volda

Norsk rettskrivings-
og leseprøve for
grunnskolen

Revidert 2002

Carl Thomas Carlsten

Leseprøve

5. klasse bokmål

I firer d komte jeg om denet
ferien.

Hvor lo du båten inder i bot
ta.

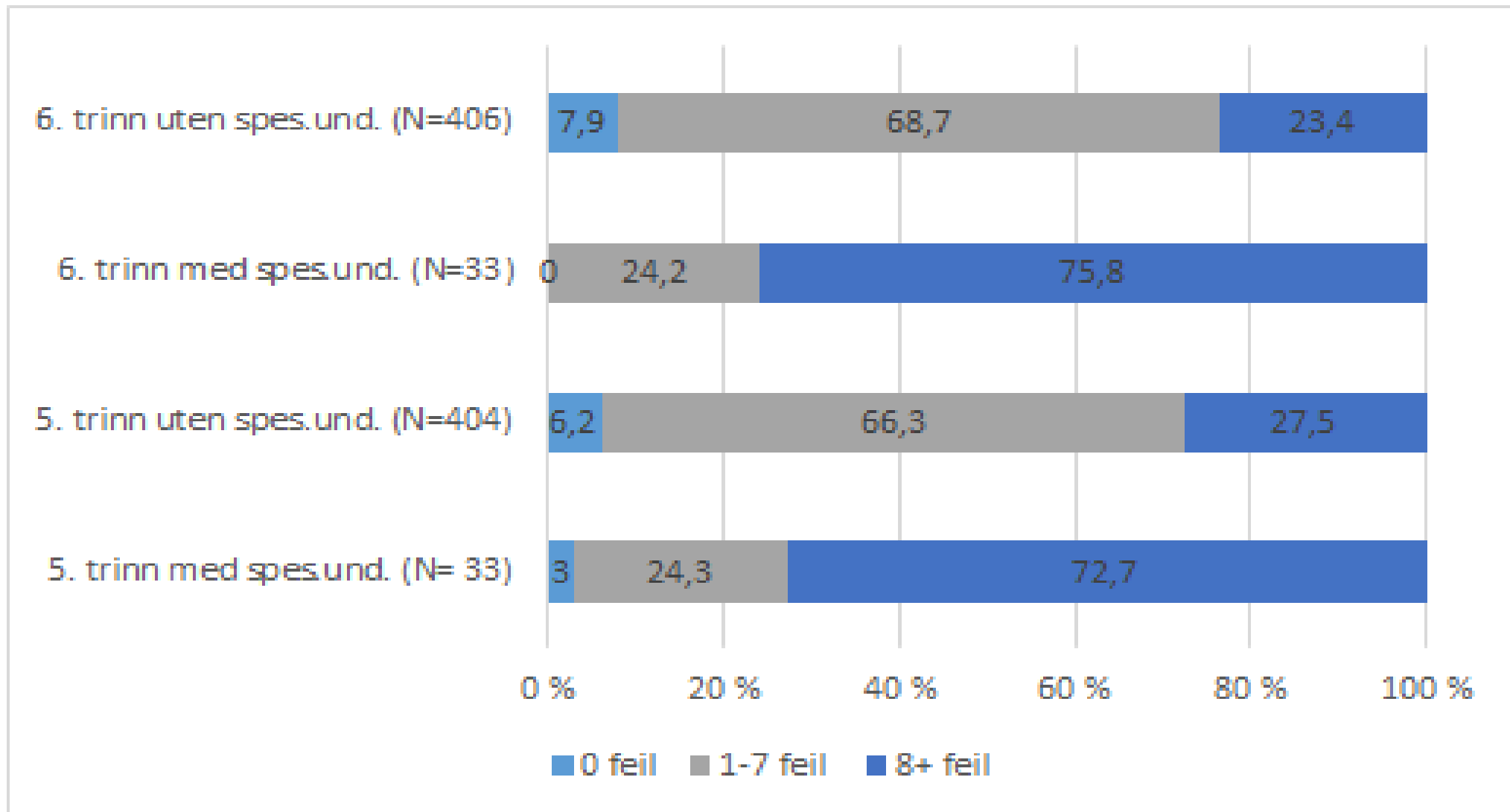
Sjeden hade kuppet a v på
K hjullet.

Det var godt at de voksne
ne kom til bak.

Soker og sjokolade er

- Kor mange elevar gjer såpass mange feil i diktaten at dei bør få tilbod om eit særskilt opplæringsprogram, og kor mange av desse har vedtak om spesialundervisning?
- Kva type stavefeil er vanlegast i materialet?
- Korleis er utviklinga frå 5. trinn til 6. trinn hos elevane med vedtak om spesialundervisning samanlikna med dei som ikkje har slikt vedtak?

Tal stavefeil per elev på 5. og 6. trinn med og utan spesialundervisning

Feilkategoriar

- Fonografiske stavfeil, der vi har skilt ut underkategorien enkel-/dobbelkonsonantfeil
  - **vorfor* for *hvorfor* og **sjøkken* for *kjøkken*
  - **sjete* for *sjette*
- Morfologiske stavfeil, der vi har skilt ut underkategorien særskriving av samansette ord
  - **deltakerer* for *deltakere*
  - **brødsmulende* for *brødsmulene*
  - **skole barn* for *skolebarn*
- Overgeneralisering
  - **gjemmeleksa* for *hjemmeleksa*
- Utelating

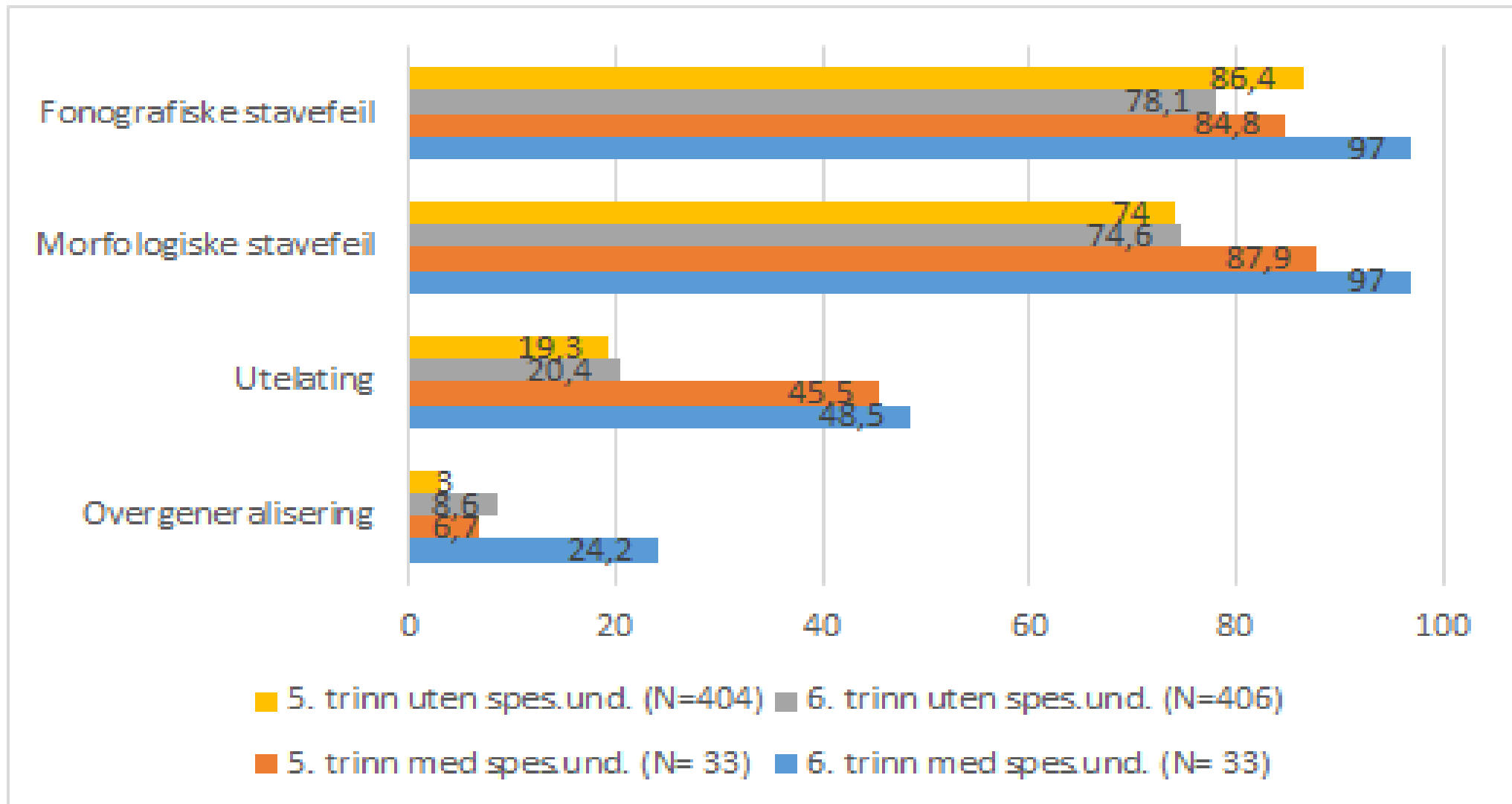
Diktaten på 5. trinn

- *I fjor drømte jeg om denne ferien.*
- *Hvorfor la du båten innerst i bukta?*
- *Kjedet hadde hoppet av på bakhjulet.*
- *Det var godt de voksne kom tilbake.*
- *Sukkertøy og sjokolade er deilig å spise, men gir lett tannråte.*

Diktaten på 6. trinn

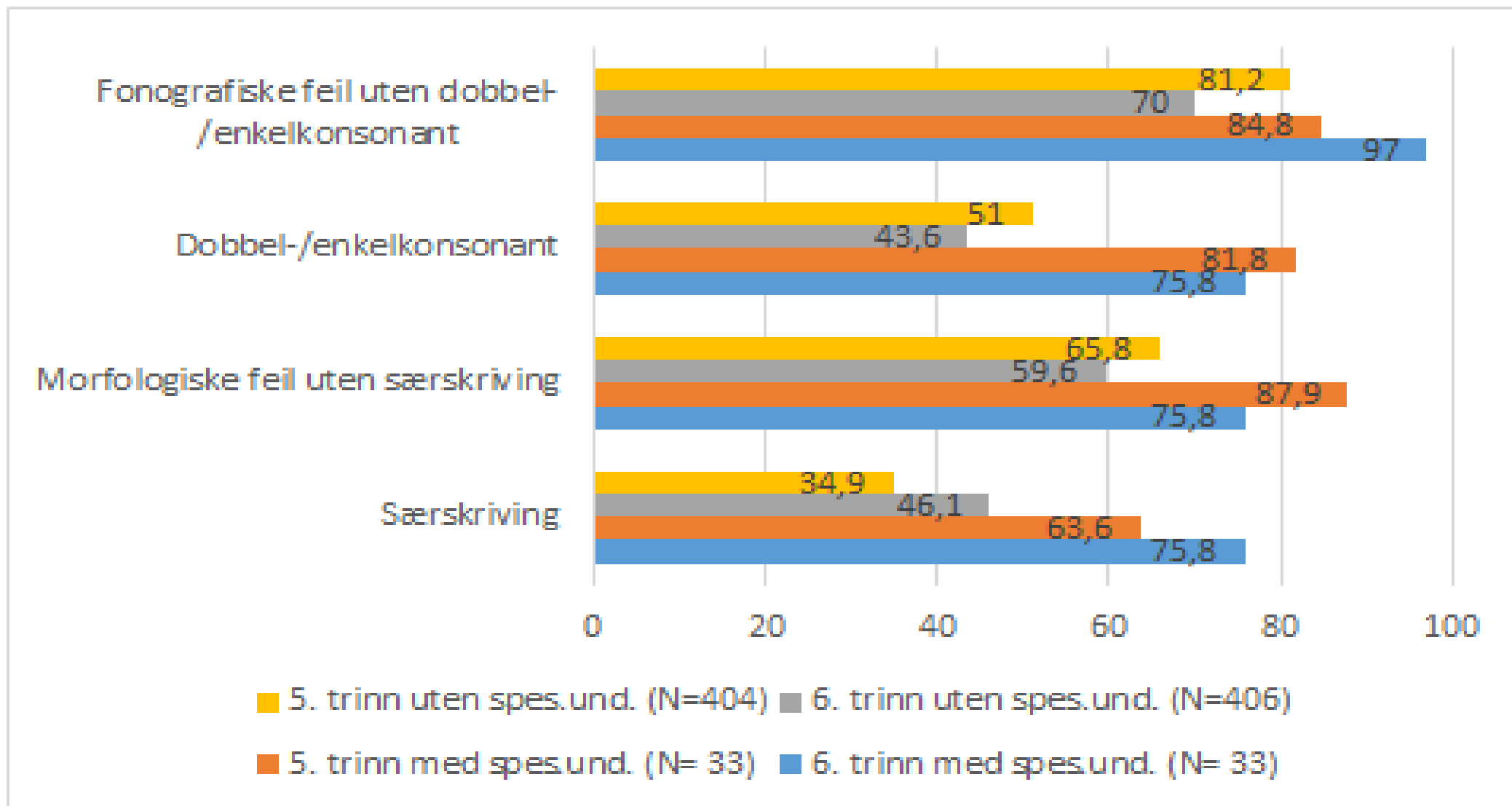
- *I år er jeg elev i sjette klasse.*
- *Skolebussen vår er aldri for sein.*
- *Mange skolebarn driver idrett i fritida.*
- *Kjersti bruker ganske lang tid på hjemmeleksa.*
- *Utenfor kjøkkenvinduet kjekler kråker og skjærer om brødsmulene.*

Elevar på 5. og 6. trinn med éin eller fleire feil per kategori.

Elevar på 5. og 6. trinn med éin eller fleire stavefeil i kategoriane *fonografiske feil utan dobbel-/enkelkonsonant*, *dobbel-/enkelkonsonant*, *morfologiske feil utan særskriving* og *særskriving*

Rask oppsummering av staveutfordringane

- Mange strevar med rettskriving
  - Fonografisk stavestrategi på ord som er alfabetisk irregulære
- Manglande morfologisk medvit?

Å stave korrekt

Pedantisk pirk eller uttrykk for nasjonal danning?

Kjelder

- Aske, J. og Holmen, S.E. (2017) Å stave korrekt: Pedantisk pirk eller uttrykk for nasjonal danning. Staveutfordringar til elevar på 8. og 10. trinn. I: Fondevik, F. og Hamre, P. (red.) *Norsk som reiskaps- og dannelsingsfag*. Oslo: Samlaget
- Carlsten, C.T. (2002). *Lærerveiledning 8.. 9. og 10. klasse. Norsk rettskrivings- og leseprøve for grunnskolen*. (8. opplag) Oslo: N.W. Damm & Søn AS
- Finbak, L. (2005). Analyser av stavefeil. *Spesialpedagogikk* nr. 9.
- Hertzberg, F. og Dysthe, O. (2012). Prosesskriving – hvor står vi i dag? I: Matre, S., Sjøhelle, D.K. og Solheim, R. (red.): *Teorier om tekst i møte med skolens lese- og skrivepraksiser*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hoaas, K. A. (2009). Hvorfor skal vi bry oss med særskriving? I: *Språknytt 2/2009*. Oslo: Språkrådet
- Holmen, S.E. (2017). Staveutfordringer på mellomtrinnet. En undersøkelse av stavefeil hos elever på 5. og 6. trinn med og uten spesialundervisning. I: Haug, P. (red.) *Spesialundervisning, innhald og funksjon*. Oslo: Samlaget

Kjelder forts.

- Iversen, H.M. og Otnes, H. (2016). *Å lære å skrive. Tekstkompetanse i norskfagets skriveopplæring*. Oslo: Universitetsforlaget
- Johnsen, R. (2009). *Rettskrivingsstudiar etter 1980 : ein komparativ analyse av studiar i nynorsk og bokmål*. Masteroppgåve i Nordisk didaktikk Institutt for lærarutdanning og skuleutvikling Universitetet i Oslo.
- Skaathun, A. (2007). *Staveferdigheit. Ei undersøking av stavetileigning i norsk barneskole*. Doctor Philosophiae, Universitetet i Stavanger
- Skjelten, S.M. (2013). *Jakta på kvalitetsforskjellar i elevane sine tekstar. Kva skil gode tekstar frå middels gode?* Avhandling for ph.d.-graden. Universitetet i Oslo
- Wiggen, G. (1982). *Rettskrivingsstudier 1*. Oslo: Novus forlag
- Aase, L. (2005a). Norskfagets dannelsingspotensial i fortid og framtid. I: Aasen, A.J. og Noe, S. (red.): *Det nye norskfaget*. LNU/Fagbokforlaget
- Aase, L. (2005b). Norskfaget – skolens fremste dannelsingsfag? I: Børhaug, K., Fenner, A.B. og Aase, L. (red.): *Fagenes begrunnelser. Skolens fag og arbeidsmåter i dannelsingsperspektiv*. Bergen: Fagbokforlaget